

בשלח (249)

עבור יהודי אחר, ומשתתף בצערו, אז לא מלאך המות ולא ים סוף יכולים לעשות לו מאומה, כי בעיני הקב"ה נושא חן מי שמתייסר בעבור כבוד אדם אחר מישראל, הקב"ה נאמן לשלם לכל אחד ואחד לפי מעשיו, ואף בעבור מעשה טוב חד פעמי ואפילו לרשע הגדול ביותר כדתן ואבירם.

בקריעת ים סוף נעשתה הכנה לכל הישועות העתידות ויבקעו המים. (יד. כא)
וברש"י: כל מים שבעולם. וצריך להבין, מה צורך לנס זה, שהרי לא עושה הקב"ה נס בחינם. ויש לומר, דהנה בשעת קריעת ים סוף היו בני ישראל בצרה גדולה מאוד, ולא ידעו מאין יהיה מקום מוצא הנס, ופתח הקב"ה שער עליון להושיע אותם ויבקעו המים, ועל ידי זה פתח ישועה ונזרע שורש, שבכל זמן שיהיו בני ישראל בצרה, יושעו.

והנה הצרות מכונות בשם 'מים הזדונים' (תהלים רכד. ה), וכן אמר דוד המלך (תהלים סט. ב): "הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש", וכך היה בשעה שירדו ישראל לים, כמבואר במדרש (במד"ר יג. ד), ובאה תשועת ה' כהרף עין. ולכך נבקעו 'כל מים שבעולם', לרמוז בזה שגם לעתיד, בכל עת שבני ישראל יהיו בצרה ח"ו, יהיה כבר פתוח השער, כי בקריעת ים סוף נעשה שורש והכנה להבקיע את המים הזדונים ולהציל את בני ישראל.

ספר "עלים לתרופה"

הקב"ה נותן כוחות לזקוקים להם ויגער ה' את מצרים בתוף הים. (יד. כז)
 נתן הקב"ה בהם חיות לקבל היסורין (רש"י)
 היה רבי זידל אפשטיין זצ"ל אומר: שפעמים רואים אנשים שסובלים ייסורים ל"ע ולפעמים כמה סוגי יסורים וצער ולא מובן מהיכן יש להם את הכוחות ותעצומות הנפש לעמוד בנסיונות כאלו. אלא כשהקב"ה נותן יסורים, הוא נותן גם את החיות לעמוד בהם.

והיה מתבטא ואומר: באותה קופסה שנשלחו הייסורים נמצאים הכוחות לעמוד בהם. ופעם כששאלו מאן דהו: איך עומדים בזה. הלא צריך הרבה כוחות לעמוד בהם? השיב להם שהתבונן בנוסח הברכה: "הנותן ליעף כח", דוקא לעיף נותן הקב"ה כוחות ואינו מעניקם למי שאינו זקוק להם ומי שזוכר זאת ורואה את האמונה, יכול להם.

ספר "לחתך עליון"

והמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים. (יג. יח)
 חמושים, מחומש, אחד מחמשה יצאו, וד' חלקים מתו בשלשת ימי אפילה. (רש"י)
 לכאורה דבר תימה הוא, הרי אם בשלושת ימי האפילה מתו הרשעים, הרי אומר שנשארו רק הצדיקים, והרי בחז"ל מובא כי שר של מצרים טען קודם קריעת ים סוף: הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, וכן עבירות נוספות, ואם כן מה הבדל בין צדיקין אלו לבין הרשעים שמתו בשלושת ימי האפילה? יש לומר: אלו שניצלו, היה להם רצון להשתנות, עם זאת שלא עמדו בניסיונות מצרים, לא השלימו עם מצבם, והיה מפעפע בהם הרצון להתנתק מן החטא. אף שבפועל עדיין היו כבולים בעבותות החטא, מכל מקום הרהורי החרטה וחוסר שביעות הרצון ממצבם, הם אשר הבדילו אותם מהאחרים. זה היה חבל ההצלחה שלהם, ומכאן התעלו והתרוממו עד לדרגת "ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו". **רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"**

ערכו של המשתתף בצערו של הזולת וְאָמַר פְּרַעַה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִּים הֵם בְּאַרְצָךְ סָגַר עֲלֵיהֶם הַמֶּןֶקֶר. (יד. ג)
 צריך להבין מה כוונת הפסוק **וְאָמַר פְּרַעַה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל**, הרי כולם יצאו למדבר? **רש"י** פירש על בני ישראל. אמנם בתרגום יונתן בן עוזיאל כתב: ואמר פרעה לדתן ולאבירם בני ישראל שנשארו במצרים מטורפיין הם בני ישראל בארץ סגר עליהם בעל צפון במדבר. כתב ב"פירוש יונתן" דהיה קשה לו מהו **וְאָמַר פְּרַעַה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל**, מאחר שכבר יצאו כולם למדבר? אלא בני ישראל שעדיין לא יצאו, ומי המה? אלא אלו דתן ואבירם שהמה עמדו במרדם, ולא כרש"י ודו"ק עכ"ל.

יש לתמוה, הרי ידועים הם דתן ואבירם ברשעותם הגדולה ולפי דברי התרגום לא רצו לצאת ממצרים, מדוע א"כ הם לא מתו במכת חושך יחד עם כל אותם חבריהם הרשעים שגם לא רצו לצאת ממצרים, ומתו במצרים במכת חושך, ואיך זכו שנקרע להם הים?

השיב המהרי"ל דיסקין זצ"ל, כי דתן ואבירם היו משוטרי ישראל, וכמו כל השוטרים שלא העמיסו על בנ"י עבודה קשה כך גם דתן ואבירם היו משתדלים שלא להקשות על בנ"י, ובעבור זה היכו אותם המצריים, והמכות והחבלות העלו להם ריח רע, גם שאמרו למשה, **"הבאשתם את ריחנו"**, היינו שמן המכות שקבלו נגרם להם להבאיש. ובכן אמר המהרי"ל, אדם שסובל יסורים

וְכָרוּת אֶפְיָךְ נִעְרָמוּ מִיָּם. (טו. ח.)

פעמיים מוצאים אנו בתורה "אפיך" במלא עם "י" אחרי ה"פ": "בזעת אפיך תאכל לחם" וכן "וברוח אפיך נערמו מים". מכאן רמז למאמר חז"ל: קשה מזונותיו של אדם בקריעת ים סוף.

ספר "מעיינה של תורה"

וּתְקַח מְרִים הַנְּבִיאָה אַחֲוֹת אֶהְרֹן אֵת הַתֶּהֱף בְּיָדָהּ (טו, כ)
מדוע קורא הכתוב למרים "אַחֲוֹת אֶהְרֹן" ולא "אחות משה"? ועוד יש לתמוה, מדוע לקחה "אֵת הַתֶּהֱף בְּיָדָהּ", ומשה לא עשה כן בשירת הגברים? ידוע כי מעלת משה רבינו על שאר הנביאים היתה בכך שמשה לא היה זקוק להכנה מיוחדת כדי שתשרה עליו הנבואה. בכל מצב היה ראוי ומוכן לנבואה, אך הנביאים האחרים צריכים היו הכנה יתירה כדי שתשרה רוח הנבואה עליהם, כדברי הכתוב "וְהָיָה כִּנְגֹן הַמְּנַגֵּן וְהָיָה עָלָיו יָד ה' " (מלכים ב, ג, טו). לכך לקחה מרים את התוף בידה, כהכנה להשראת הנבואה עליה, ובכך היא היתה "אַחֲוֹת אֶהְרֹן" ולא "אחות משה", שהרי משה לא נזקק לכל פעולה או כלי נגינה כהכנה לקבלת הנבואה.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים...למען אנסנו הילך בתורתי אם לא (טו, ד)

הקשה הגאון רבי יהונתן אייבשי"ץ: כיצד יכולין להכיר ע"י המן אם האדם הולך בדרך התורה או לא? אלא איתא באבות (פ"ג, ד): כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, הרי שההולך בדרכי התורה, מוותר הוא על כל מאכלי תענוגים ומחמדים ומשים כל חשקו וחיותו רק בתורה הקדושה. והנה אמרו חז"ל (יומא עה.) דכל טעם שרצה האדם לטעום במן היה יכול לטעום בו, אך מי שהלך בדרכי התורה, לא רצה להרגיש במן כי אם טעם פת במלח ומים במשורה, ולכן היה המן כור המבחן לדעת הילך איש בדרכי התורה אם לא, ושפיר אמר הכתוב "למען אנסנו הילך בתורתי"

ספר להתעורר באהבתך

וְצֵא הַלֶּחֶם בַּעֲמֶלְךָ (יז, ט)

מה טעם, אצל הים נאמר: "אתם תחרישון", שלא יעשו מאומה, ואילו כאן, מזרזים אותם כל כך למלחמה, "צא הלחם"? ברם, בכל דבר הרשות יש צורך בבטחון, שהשם יתברך ישלח את עזרתו, ואילו ההשתדלות האנושית אינה מועילה כלום. לעומת זה במקרה של מאבק למען היהדות אין לסמוך על הבטחון כי אם חובה לעשות את כל הניתן להעשות ולנהל את המלחמה בכל הכוחות שניתנו לאדם. בשעת מלחמת עמלק, שהיא סמל המלחמה מצד הרשעות והכפירה נגד האמונה והיהדות, אסור להחריש ולהסתפק רק בבטחון, כי אם "וְצֵא הַלֶּחֶם".

פרדס יוסף

הלכה: מילה: למול תינוק בלא ידיעת האב

כתב הרמ"א (יו"ד ס' רמ"א ס"א): ואין מלין בנו של אדם שלא מדעתו, אלא אם כן עבר האב ולא מלו בית דין מלין אותו בעל כרחו. כתב הפסקים ותשובות (אות ב): וסברא הוא, דמצוה המוטלת על איש אחד אין לאחר לעשותו שלא מדעתו. ולא מיבעיא אם האב בעצמו מוהל, אלא אפילו אם אינו מוהל הרי המצוה מוטלת עליו ויכול לקיים חובתו ע"י שיעשה שליח. אלא שאם האב בעצמו מוהל ובא אחד וחטף את המצוה, חייב לשלם לאב י' זהובים, ואם נתנו למוהל אחד למול ובא אחר ומלו פטור. ובזמן הזה אין נוהג דיני קנסות, אבל אם תפס אין מוציאין ממנו. ספר "פסקים ותשובות" יו"ד

פתגם: ה' צילך: כמו שהצל עושה מה שאדם עושה, כך הקב"ה עושה מה שאדם עושה. פתגם חסידי

חקירה: פיקוח נפש

דוחה איסורים משום מצות הצלה, או מצד עצמו, חשיבות החיים. (קובץ הערות ט-ז-ח: מצד עצמו) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ריבוי אחר ריבוי: בעיר פלוגית כהנו שני רבנים, ותמיד היתה מחלוקת נטושה בין אוהדי הרב האחד לבין אוהדי הרב השני. שאלו את הגאון בעל "הליכות עולם" היתכן? הלא אמרו חכמינו במשנה: תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, והנה שני תלמידי חכמים בעיר והשלום מהם והלאה? השיב הגאון: וכי שכחתם כי אחד המידות שהתורה נדרשת בהן היא: ריבוי אחר ריבוי אינו אלא למעט. ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קלה)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, מיכאל צירלי בן ג'ולייט אסתר, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, רבקה בת ליה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר.

